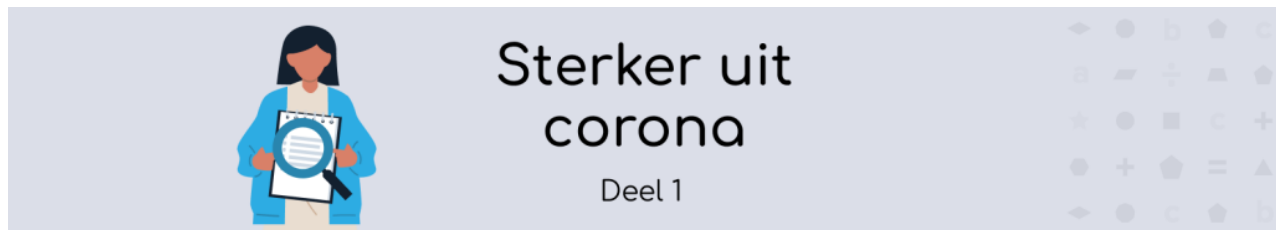

Sterker uit corona: Deel 1

[LU leeruniek.nl/2022/12/13/sterker-uit-corona-deel-1](https://leeruniek.nl/2022/12/13/sterker-uit-corona-deel-1)

---

13 December, 2022

Sterker uit corona

In coronatijd volgde Leeruniek honderden scholen gedurende tweeënhalft jaar. Een unieke periode waarin het hele onderwijsveld genoodzaakt was om op een andere manier les te geven. Wat was hiervan de impact op de leerontwikkeling? Hoe verloopt het herstel? Namen verschillen in de leerontwikkeling tussen kinderen toe? Hoe creëer je kansen als bestuur voor leerlingen en schoolteams? Enkele reflecties van de onderzoekers en uit de praktijk.

Tussenbalans

Sinds corona volgde Leeruniek op verzoek van besturen extra nauwgezet de leerontwikkeling van ruim 450 scholen. Nu, na ruim tweeënhalft jaar maken we de balans op. Bij uiteenlopende besturen vallen dezelfde patronen op, die ieder aanvankelijk verrasten. Deze bevindingen delen wij hierbij graag, uiteraard zonder in te gaan op individuele situaties van besturen of scholen.

Reflecties van de praktijk

We bespreken onze bevindingen met Kim Peters en Marie-Lou Elderenbosch, onderwijsadviseurs bij Stromend. Met hun jarenlange ervaring als adviseurs onderwijskwaliteit kennen zij als geen ander het belang van data-analyse en duiding (cyclisch werken) als essentiële ingrediënt voor onderwijskwaliteit en lerende organisaties.

Miniserie: 'sterker uit corona'

In deze miniserie gaan we in gesprek met Marie-Lou en Kim over onze bevindingen. Herkennen ze deze uit hun eigen ervaring? Welke algemene lessen zien ze voor scholen

en besturen om sterker uit de crisis te komen? In deel 1 leest u over de opzet van de analyses (focus op bovenbouw) en over de eerste opvallende bevindingen.

Deel 1: hoe doet de bovenbouw het tweeënhalf jaar na het begin van de pandemie? Door Leerunie en Stromend.

Besturen: impact van pandemie op voortgang in de bovenbouw?

Leerunie vertelt: "Vanuit een bestuurlijke wens om *kansrijke uitstroom van de bovenbouw te borgen* deden we een corona-impactanalyse. Hiervoor namen we de laatste toets vóór corona ('M20', de middentoets in het jaar 2020) als nulmeting. Onze aanname: op dat moment toonden alle leerlingen hun volle potentie voor de kernvakken rekenen, spelling en begrijpend lezen. Vervolgens vergeleken we elke opvolgende halfjaarlijkse toets in een bepaald kalenderjaar (dus E20, M21, E21, M22, en E22) met die nulmeting.

Methodiek

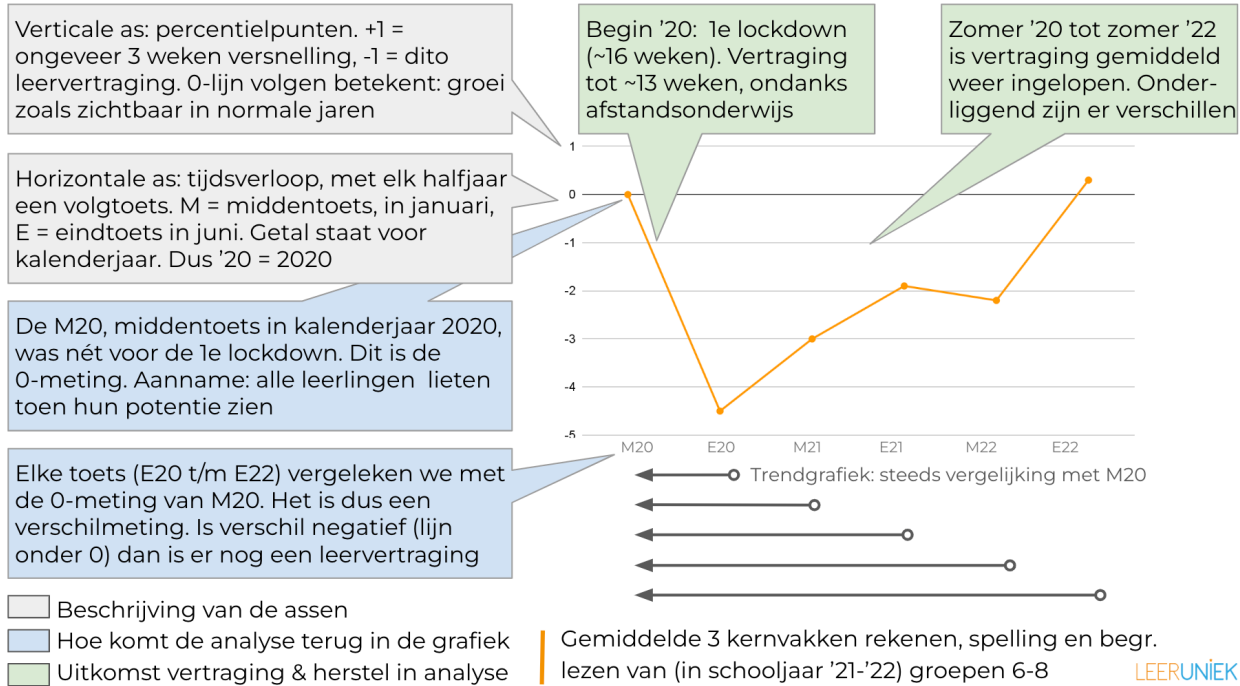
De oranje lijn, representatief voor een fictief bestuur, toont een veel gezien verloop van leerresultaten: vertraging na de eerste lockdown voorjaar 2020, gevolgd door geleidelijk herstel in de schooljaren '20-'21 en '21-'22. De oranje lijn toont de gemiddelde impact van de pandemie op de 3 kernvakken voor de leerjaren 6-8 van alle (zeg 15) scholen vallend onder hetzelfde schoolbestuur. Zie tekstballonnen voor verdere toelichting op de methodiek. ¹

Het is goed om te benadrukken dat de corona-impactanalyse niet iets zegt over het *absolute* niveau van leerresultaten, maar enkel over het verschil met de nulmeting van de laatste toets (M20) voor de grote lockdown van voorjaar 2020.

Methodiek van corona-impactanalyse kort toegelicht. Focus op 3 kernvakken en bovenbouw

¹ Deze zogenoemde ‘verschilanalyse’ ontwierpen we in 2020 in samenwerking met wetenschappers van Universiteit Oxford (zie ook [hun publicatie in PNAS](#)). De methode vond navolging bij het Nationaal Cohortonderzoek (NCO) en hun veelgebruikte [factsheets leergroei](#). NB: dit artikel beschrijft een *andere* analyse dan [die van NCO](#) gepubliceerd medio november 2022, die o.m. niet expliciet focust op de bovenbouw en voorts een andere methodiek volgt.

Drie voornaamste bevindingen, terugkijkend op analyse van ruim 450 scholen over 2,5 jaar

Ten eerste: de bovenbouw zit gemiddeld weer op niveau van pré-corona. Dit lijkt positief nieuws: de resultaten van kernvakken rekenen, spelling en begrijpend lezen liggen *gemiddeld* dus niet op een lager niveau dan voor de crisis, ondanks alle onrust in de tweeënhalf jaar sinds het begin van de pandemie in februari 2020. Deze periode beslaat in z'n geheel 100 lesweken.

Ten tweede: de verschillen tussen en binnen scholen zijn zeer groot. Binnen elk bestuur zie je scholen waar de leergroei in de bovenbouw fors vertraagd is ten opzichte van de nulmeting vlak voor het begin van corona (de M20, de middentoets in schooljaar '19-'20). Zo zijn er scholen die in de periode van 100 lesweken slechts een leergroei van zo'n 60 weken laten zien. Omgekeerd zie je ook scholen die juist méér leergroei laten zien dan je normaal zou verwachten. Zo zijn er scholen met een leergroei van ruim 140 weken in dezelfde periode van 100 weken onderwijs.

Ten derde: één eenduidig pandemie-effect bestaat niet. Bij het ene bestuur liep rekenen flink achter, bij het andere bestuur begrijpend lezen en bij weer een ander bestuur was juist spelling hét zorgpunt. Opvallend genoeg was de eerste reactie van de

onderwijskwaliteitsmedewerkers en bestuurders steevast: “*zie je wel, nogal wiedere dat vooral lezen geraakt is tijdens corona, immers...*” waarna er een intuïtieve verklaring volgde waarom dat patroon logisch leek.

Kortom

Gemiddeld waren de leerresultaten van de bovenbouw van alle besturen weer op het oude niveau, maar schoolverschillen waren zeer groot, en patronen steeds zeer verschillend.

Wat is jullie reactie op deze bevindingen, Kim en Marie-Lou?”

“Dat herkennen wij zeker” zegt Marie-Lou.

“Wij zien scholen die terug zijn op het pre-corona niveau en scholen bij wie dat nog niet is gelukt. In onze dagelijkse praktijk ervaren wij dat schoolteams snel willen handelen wanneer de resultaten tegenvallen. Door de wens snel te handelen, nemen schoolteams onvoldoende tijd om de dieper liggende oorzaken te onderzoeken.”

Valkuil

“De valkuil daarbij is dat je zonder goede analyse een niet passende interventie doet. Wellicht is dit een deel van de verklaring voor de verschillen die zichtbaar zijn tussen scholen.

Door eerst vragen te stellen als: hoeveel leertijd hadden we ondanks de lockdowns? Welke prioriteiten hebben we gesteld in die (beperkte) leertijd? Hoe effectief is de leertijd besteed? Hoe was de kwaliteit van de instructie? Alleen zo kom je samen dicht bij de meest plausibele verklaring. Dan weet je ook veel beter welke interventie het meest effectief is op school- groeps- of kindniveau.”

Versnelling

“Het is ook opvallend dat sommige scholen juist een versnelling van leergroei laten zien”, vult Kim aan.”Ook hier is een goede analyse van belang. Welke keuzes heeft deze school gemaakt? En heeft de school zicht op de effecten van deze keuzes? Wanneer een school bewust keuzes maakt, de effecten evalueert en waar nodig bijstelt wordt het lerend vermogen van de school vergroot.

Zagen jullie bij Leerunie in jullie corona-impactanalyses trouwens ook verschillen tussen scholen met een hoge of lage schoolweging? Daar zijn wij wel benieuwd naar.”

Lees hierover binnenkort mee in deel 2 van deze miniserie “**Sterker uit corona**”.

Geschreven door:
Leeruniek en Stromend
